

си, вторият ден — сжщо, но ако въ продължение на една година детето не расте, майката ще почне да се смущава; ще се интересува, защо детето ѝ не расте. По сжщия начинъ, и съвременнитъ хора се смущаватъ, като гледатъ на свѣта. Тѣ следятъ, дали свѣтътъ еволюира, дали обществата се подобряватъ въ морално отношение, и ако не намѣрятъ нѣкакво подобрене, тѣ започватъ да се безпокоятъ. Споредъ мене, нѣма защо хората да се смущаватъ. Ако е въпросъ за морала на обществото, трѣбва да се знае, че моралътъ има отношение къмъ растенето. Това, което е моралъ за едного, не е моралъ за друго. Това, което млѣкопитаещитъ не могатъ да направятъ, птицитъ могатъ да направятъ. Запримѣръ, ако единъ слонъ трѣгне отъ Турция, мине презъ Сърбия и стигне до България, ще го оставятъ ли българитъ свободно да се разхожда изъ тѣхната страна? За да може слонътъ свободно да се движи изъ България, иска се особено разрешение. Ако нѣма такава разрешение, ще го хванатъ и ще го поставятъ или въ нѣкоя менажерия, или въ зоологическата градина въ София. Обаче, това, което слонътъ не може да направи, щъркелътъ, или друга нѣкоя птица, свободно може да направи. Щъркелътъ, безъ ничие разрешение, каца отъ дърво на дърво, отъ куминъ на куминъ и прави гнѣздото си, дето иска. Сжщото положение важи и за хората: ако сте слонове, ще искате разрешение, паспорти, да минавате свободно отъ една държава въ друга; ако сте птици, никакво разрешение не ви е нужно, ще хвърчите свободно изъ въздуха, безъ паспортъ, безъ разрешение отъ когото и да е. Въ това отношение, свѣтскиятъ човѣкъ е слонъ, а духовниятъ — птица. Това, което измжчва свѣтскиятъ човѣкъ, ни най-малко не измжчва, не ограничава духовния. Следователно, животътъ на птицитъ е по-добре уреденъ отъ този на млѣкопитаещитъ. Въз основа на това, вадя следното заключение: животътъ на онѣзи, които растатъ, е по-добре нареденъ отъ живота на онѣзи, които не растатъ. Само онзи човѣкъ расте и се развива, въ който умътъ постоянно работи. Здравето, богатството, щастieto, честта и славата на човѣка зависятъ изключително отъ неговия умъ. Чрезъ своя умъ той ще се домогне до вътрешната, до положителната наука на живота, която ще подобри условията му, ще му създаде сносенъ животъ.

Сега, като казвамъ, че всичко зависи отъ ума, разбирамъ, че всичко зависи отъ възможноститъ, които Пър-